

บทที่ 2

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูสุศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของตนเอง ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

งานวิจัยในประเทศ

กมล รักษ์สวน (2524 : ง-จ, 190-192) ได้วิจัยเรื่อง "ความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคเหนือ" โดยใช้แบบสอบถามกับอาจารย์วิทยาลัยครูภาคเหนือ ทั้ง 8 วิทยาลัย จำนวน 416 คน ผลการวิจัยพบว่าระดับความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์วิทยาลัยครูในภาคเหนือโดยส่วนรวมทั้ง 8 วิทยาลัย และแต่ละวิทยาลัยอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจุบันทั้ง 9 ประการที่มีผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์วิทยาลัยครูภาคเหนือ เรียงตามลำดับดังนี้ ลักษณะของงาน ความเจริญก้าวหน้า ความรับผิดชอบ ความสำเร็จในการทำงาน ความสัมพันธ์กับผู้นบังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและนักศึกษา รายได้สวัสดิการและผลประโยชน์ตอบแทน การได้รับการยอมรับนับถือ สภาพของการทำงาน และการปฏิบัติในการบริหารของผู้นบังคับบัญชา ความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์วิทยาลัยครูในภาคเหนือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำนิง นกแก้ว (2524 : จ-ฉ, 79-83) ได้วิจัยเรื่อง "ความพึงพอใจในการทำงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 3" โดยใช้แบบสอบถามกับครูอาจารย์กลุ่มตัวอย่างตามโรงเรียนต่าง ๆ ในเขตการศึกษา 3 จำนวน 504 คน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่ทำให้ครูอาจารย์มีความพึงพอใจในการทำงานอยู่ในเกณฑ์มาก ได้แก่ การได้รับความยอมรับนับถือ ความสำเร็จของงาน ความรับผิดชอบ และลักษณะของงาน องค์ประกอบที่ทำให้ครูอาจารย์

มีความพึงพอใจในการทำงานอยู่ในเกณฑ์น้อย ได้แก่ สภาพการทำงาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บริหาร นโยบายและการบริหาร เงินเดือน และผลประโยชน์แก่กุล และความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน

เจิมจันทร์ ทองวิวัฒน์ (2522 : บทคัดย่อ, 137-143) ได้วิจัยเรื่อง "ขวัญและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์ประจำระดับอุดมศึกษา ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวิทยาลัยเอกชนและมหาวิทยาลัยของรัฐ" โดยใช้แบบสอบถามกับอาจารย์ในวิทยาลัยเอกชน 110 คน มหาวิทยาลัยของรัฐ 224 คน ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ประจำวิทยาลัยเอกชนมีขวัญและความพึงพอใจในหมวดสภาพแวดล้อมในการทำงาน และเงินเดือนและสิทธิผลประโยชน์มากกว่าอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยของรัฐ ส่วนอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยของรัฐมีขวัญและความพึงพอใจในหมวดลักษณะงานมากกว่าอาจารย์ประจำวิทยาลัยเอกชน

พรศักดิ์ เพ็ชรเกิดสุข (2526 : ง) ได้วิจัยเรื่อง "ความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์ในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวิทยาเขต" โดยใช้แบบสอบถามกับอาจารย์ในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า 3 วิทยาเขต จำนวน 237 คน ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์ทั้งสถาบันอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 10 ด้าน พบว่า ความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงมาหาค่าเฉลี่ยต่ำ คือ ด้านสถานที่และสภาพการทำงาน ด้านการดำเนินงานภายในและด้านรายได้

นิยม ศรีวิเศษ (2521 : 47-50) ได้วิจัยเรื่อง "ความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการส่วนจังหวัด ตำแหน่งครู เขตการศึกษา 9" ผลการวิจัยพบว่าข้าราชการส่วนจังหวัด ตำแหน่งครู มีความรู้สึกพึงพอใจในปัจจุบันที่เกิดขึ้นแรงจูงใจในการทำงาน ปรากฏว่า ความพึงพอใจเรียงอันดับจากสูงไปต่ำ ดังนี้ ปัจจุบัน กระตุ้น ได้แก่ ความรับผิดชอบ ลักษณะงาน ความสำเร็จในการทำงาน การยอมรับนับถือ และความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน สำหรับปัจจัยค่าจ้าง ได้แก่ ความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน ความสัมพันธ์ของเพื่อนร่วมงานและผู้บริหาร การปกครองบังคับบัญชา สภาพแวดล้อมในการทำงานและเงินเดือน

ประเสริฐ คลังแสง (2528 : ง-จ) ได้วิจัยเรื่อง "ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา" โดยใช้แบบสอบถามกับศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา จำนวน 234 คน ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา อยู่ในระดับมากตามลำดับ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การได้รับการยอมรับนับถือ ความรับผิดชอบและปริมาณงาน ลักษณะงาน ความสำเร็จของงาน นโยบายและการบริหาร ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา อยู่ในระดับน้อยตามลำดับ คือ สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล ความมั่นคงและความก้าวหน้าของงาน เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์จังหวัดกับศึกษานิเทศก์ประจำส่วนกลาง และศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดกับศึกษานิเทศก์เขตการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ส่วนศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดกับศึกษานิเทศก์ประจำเขตการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในด้านเงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล

ประเสริฐ สุขนิวัฒน์ (2524 : ง) ได้วิจัยเรื่อง "ขวัญของครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" โดยใช้แบบสอบถามกับครูพลศึกษา โรงเรียนรัฐบาลและครูพลศึกษาโรงเรียนราษฎร์ จำนวน 200 คน ผลการวิจัยพบว่า ขวัญของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับดี ขวัญของครูพลศึกษาโรงเรียนรัฐบาลและครูพลศึกษาโรงเรียนราษฎร์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ไพฑูรย์ กฤษณ์เพชร (2523 : ง-ฉ) ได้วิจัยเรื่อง "ความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ การเปรียบเทียบระหว่างอาจารย์ในวิทยาเขตหลักกับอาจารย์ในวิทยาเขตสาขา" โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างประชากร คือ อาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้ง 8 วิทยาเขต จำนวน 470 คน ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการทำงานโดยทั่วไปของอาจารย์อยู่ในระดับปานกลาง องค์ประกอบที่อาจารย์มีความพึงพอใจในการทำงานสูงสุด คือ ด้านความรับผิดชอบ รองลงมา คือ ด้านสถานะ

ทางสังคม และต่ำสุด คือ ด้านสวัสดิการ

ไพฑูริย์ วิสัยจร (2523 : บทคัดย่อ, 85) ได้วิจัยเรื่อง "ขวัญของครูโรงเรียนราษฎร์ในกรุงเทพมหานคร" โดยใช้แบบสอบถามประเมินระดับขวัญสำหรับครูโรงเรียนราษฎร์ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 680 คน ผลการวิจัยพบว่าระดับขวัญของครูโรงเรียนราษฎร์โดยทั่วไป อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบขวัญพบว่า เกือบทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยของระดับขวัญอยู่ในระดับสูงเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ในหน่วยงาน ความรู้สึกรับผิดชอบ ความรู้สึกพอใจในงานที่ทำ ความรู้สึกมั่นคงในงานที่ทำ และความรู้สึกประสบความสำเร็จ ส่วนความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งมีค่าเฉลี่ยของระดับขวัญอยู่ในระดับปานกลาง

เวช ศรีละมุล (2522 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง "ความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์ภายใต้การบังคับบัญชาของหัวหน้าคณะวิชาที่มีลักษณะผู้นำแบบต่าง ๆ ในวิทยาลัยครูภาคใต้" โดยใช้แบบสอบถามวัดลักษณะผู้นำและแบบสอบถามวัดความพึงพอใจในการทำงานกับกลุ่มตัวอย่างประชากรซึ่งเป็นหัวหน้าคณะวิชาจำนวน 15 คน และอาจารย์จำนวน 280 คน ในวิทยาลัยครูภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคใต้อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความพึงพอใจในด้านความรับผิดชอบ ลักษณะของงาน ฐานะของอาชีพและความเป็นอยู่ส่วนตัว อยู่ในระดับสูง ส่วนด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานและค่านโยบายและการบริหารงานของหน่วยงาน อยู่ในระดับต่ำ

สกล วรรณพงษ์ (2526 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง "ความพึงพอใจในการทำงานของครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา" โดยใช้แบบสอบถามกับครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาทั้งสิ้น 370 คน ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการทำงานของครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับมากตามลำดับ คือ ความรับผิดชอบ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ความปลอดภัยในการทำงาน การได้รับความยอมรับนับถือ ความสำเร็จของงาน ความสัมพันธ์กับผู้บริหาร ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน นโยบายและการบริหาร ลักษณะของงาน เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล ความพึงพอใจในการทำงานของครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับน้อย ในด้านสภาพการทำงาน

สนธิ คชสิทธิ์ (2524 : บทคัดย่อ, 50-51) ได้วิจัยเรื่อง "สภาพความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน" โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 10 สถาบัน จำนวน 256 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยเฉลี่ยเมื่อเทียบกับเกณฑ์แล้วปรากฏว่าอยู่ในระดับปานกลาง สภาพความพึงพอใจในการทำงาน เมื่อจัดเรียงอันดับแล้วปรากฏว่า อาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความพึงพอใจ 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านสัมพันธ์ภาพในการทำงานสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านความมั่นคง ปลอดภัย และด้านสภาพการทำงาน ซึ่งกรณีนี้ปรากฏว่า อาจารย์มีความพึงพอใจในค่าเงินเดือนและสวัสดิการเป็นอันดับสุดท้าย

สากุล จริยวิทย์ (2520 : 46) ได้วิจัยเรื่อง "ความพอใจในงานของอาจารย์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์" ผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมอาจารย์ในสถาบันมีความพอใจในงานระดับปานกลาง ยกเว้นในส่วนที่เกี่ยวกับปัจจัยเรื่องเงินเดือน ซึ่งไม่เป็นที่พอใจของอาจารย์มากที่สุด

อุษณีย์ พาณิชยไพศาลกุล (2527 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง "ความพึงพอใจของครู อาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อองค์ประกอบในการปฏิบัติงาน" โดยใช้แบบสอบถามกับครู อาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานครทุกโรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 370 คน ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของครู อาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อองค์ประกอบในการปฏิบัติงาน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง องค์ประกอบในการปฏิบัติงานที่ครู อาจารย์มีความพึงพอใจสูงสุด คือ ลักษณะของงาน รองลงมาคือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ส่วนองค์ประกอบในการปฏิบัติงานที่ครู อาจารย์มีความพึงพอใจต่ำสุด คือ เงินเดือน ค่าตอบแทนและสวัสดิการ รองลงมาคือ ความสัมพันธ์กับผู้นบังคับบัญชา

งานวิจัยต่างประเทศ

เซอร์จิโอแวนนี (Sergiovanni 1973 : 191-207) ได้วิจัยเรื่อง "องค์ประกอบที่ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู" (Factors which Effect Satisfaction and Dissatisfaction of Teachers) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างครูในเขตการศึกษาต่าง ๆ ของมอนโรเคาน์ตี ในรัฐนิวยอร์ก จำนวน 3,382 คน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่ส่งผลให้ครูเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน คือ การได้รับการยอมรับนับถือความสำเร็จของงานและความรับผิดชอบ องค์ประกอบที่ส่งผลให้ครูเกิดความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน คือ ความสัมพันธ์กับผู้บริหาร ความสัมพันธ์กับครูรวมงาน การปกครองบังคับบัญชา นโยบายและการบริหารงาน และความเป็นอยู่ส่วนตัว

มัวร์เฮด (Moorehead 1979 : 635-A) ได้วิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์ความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์ในวิทยาลัยชุมชนและวิทยาลัยเทคนิคแห่งรัฐคอนเนคติกัต" (An Analysis of Faculty Job Satisfaction in the Public Regional Community Colleges and the State Technical Colleges of Connecticut) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรจำนวน 200 คน จากวิทยาลัยชุมชน 12 แห่ง และวิทยาลัยเทคนิค 4 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ในวิทยาลัยชุมชนมีความพึงพอใจในงานมากกว่าอาจารย์ในวิทยาลัยเทคนิค สิ่งที่ทำให้อาจารย์ในวิทยาลัยชุมชนและวิทยาลัยเทคนิคเกิดความพึงพอใจ คือ องค์ประกอบการบริหารบังคับบัญชาและนโยบายการบริหาร ในขณะที่องค์ประกอบตัวเองเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ และอาจารย์ในวิทยาลัยเทคนิคมีความต้องการในองค์ประกอบยอมรับนับถือมากกว่าอาจารย์ในวิทยาลัยชุมชน

วิกสตรอม (Wickstrom 1971 : 1249-A) ได้วิจัยเรื่อง "ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู" (An Investigation into Job Satisfaction among Teachers) ผลการวิจัยพบว่า สิ่งที่ทำให้ครูเกิดความพึงพอใจสูงสุด 4 ประการแรก คือ ความรู้สึกที่ได้รับความสำเร็จในการทำงาน ลักษณะของงานที่ทำให้ความสัมพันธ์อันดีกับผู้บริหาร และความรับผิดชอบ ส่วนสิ่งที่ทำให้ครูเกิด

ความไม่พึงพอใจ คือ นโยบายและการบริหาร สภาพการทำงาน และผลของงาน ที่มีผลกระทบต่อชีวิตส่วนตัวของครู

เวเลซ (Velez 1972 : 997-A) ได้วิจัยเรื่อง "ความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในองค์ประกอบภายในและภายนอกของงานของผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยในรัฐโคลัมเบีย" (A Study of Faculty Satisfaction and Dissatisfaction with the Intrinsic and Extrinsic Job Factors in Columbia Universities) องค์ประกอบภายนอกของงาน คือ สภาพทางกายภาพในการปฏิบัติงาน เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล สภาพภาพของงาน การบริหารและการควบคุมงาน ความมั่นคงในการทำงาน นโยบายของการบริหาร และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ส่วนองค์ประกอบภายในของงาน คือ ผลสัมฤทธิ์ของงาน การยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ และความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปฏิบัติงานไม่พึงพอใจในองค์ประกอบภายนอกของงาน ซึ่งได้แก่ เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล นโยบายของการบริหาร ส่วนองค์ประกอบภายในที่สำคัญน้อยที่สุด คือ ความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยเอกชนมีความพึงพอใจในงานมากกว่าผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยของรัฐ

ฮาเฟิน (Hafen 1971 : 3373-A) ได้วิจัยเรื่อง "ความพึงพอใจในงานของนักสุขศึกษา" (Job Satisfaction among Health Educators) ผลการวิจัยพบว่า นักสุขศึกษาพอใจในรายได้น้อยที่สุด แต่มีความพอใจในลักษณะงานมากที่สุด

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ส่วนใหญ่พบว่า องค์ประกอบที่ครูมีความพึงพอใจในระดับมาก คือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ การยอมรับนับถือ ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ความมั่นคงปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ความเจริญ

ก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน องค์ประกอบที่ครูมีความพึงพอใจในระดับน้อย คือ เงินเดือน สวัสดิการ นโยบายและการบริหาร สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน.

ส่วนงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ส่วนใหญ่พบว่า องค์ประกอบที่ครูมีความพึงพอใจในระดับมาก คือ ลักษณะของงาน ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน การยอมรับนับถือ การบังคับบัญชา นโยบาย และการบริหาร องค์ประกอบที่ครูมีความพึงพอใจในระดับน้อย คือ เงินเดือน สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์กับผู้อำนวยการและผู้บังคับบัญชา และตัวงานเอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย